De Zeiler

Erik Couwenhoven

De Zeiler

De dood vaart mee / Een psychologische thriller

Noot van de auteur

"De Zeiler" is een fictief verhaal. Het speelt zich af in bestaande plaatsen en regio's. Als auteur heb ik de vrijheid genomen situaties in havens en op locaties aan het verhaal aan te passen. Ook komen o.a. tijden en treinreizen niet altijd overeen met de werkelijkheid. De beschreven omstandigheden op zee zijn zoveel mogelijk waarheidsgetrouw. Alle overeenkomsten van de personages met bestaande personen berusten op toeval.

E.C.

© 2015 Erik Couwenhoven

Proloog.

Jorgos Dimitriou tuurt op de brug van het grote containerschip over zee. Naast hem staat de tweede stuurman, die samen met de jonge Griek de wacht draait. Voor hem staan de containers hoog opgestapeld en maken de boeg van het schip onzichtbaar vanaf de brug. Hij kan deze alleen zien op één van de beeldschermen die boven de navigatieconsole hangen. Met een snelheid van 20 knopen ploegt het schip zich door het water. De automatische stuurinstallatie houdt het op koers. Richting Straat van Gibraltar om via de Middellandse Zee naar Piraeus, de haven van Athene te varen.

Het is tien over vier. Mooi weer. De zon staat hoog in de wolkeloze hemel. De zee is rustig. Er staat nauwelijks wind. Maar de lange oceaandeining brengt zelfs het ruim 50.000 ton metende schip in beweging. Traag zwaait de hoge brug van links naar rechts. Jorgos is het gewend. Ondanks zijn jonge leeftijd zit hij al vier jaar op zee. Aan bakboord ligt ver weg de Portugese kust. Klein en wazig gaan de bergen over in de heiige lucht. In de verte ziet hij af en toe een donkere stip. Soms is deze verdwenen, dan weer zichtbaar. Meegaand op het ritme van de deining. Het lijkt een klein schip te zijn. Hij stoot de stuurman aan en wijst. De man zet de verrekijker, die aan een riem op zijn buik hang, aan zijn ogen.

'Een zeilboot. Vaart op de motor. Ik zie geen zeil.'

Hij laat de verrekijker weer zakken. Kijkt op de radar. De echo van de boot duikt steeds weer als een kleine stip op. Vrijwel recht voor de boeg in de koerslijn van het containerschip. De afstand is 5 zeemijl leest hij onder op het beeldscherm. Hij pakt de microfoon van de marifoon uit de houder boven zijn hoofd en roept op kanaal 16 het onbekende

vaartuig op om het te waarschuwen. Er komt geen reactie. Hij herhaalt de oproep diverse malen. De radio blijft zwijgen.

'Verdomme', moppert hij. 'Ze luisteren niet uit.' In stilte verwenst hij zeilers. Amateurs op zee.

De zeilboot is nu duidelijk in zicht. Recht voor de boeg op ramkoers. De blauwe boot maakt geen aanstalten koers te wijzigen.

'Val vijf graden stuurboord af', beveelt hij Jorgos. De jonge matroos herhaalt de opdracht, doet wat hem gezegd wordt en brengt de koerswijziging aan op de stuurautomaat. Langzaam wijkt de boeg naar rechts. De zeilboot ligt nu iets links van het containerschip. De stuurman kijkt weer door de verrekijker.

'Het lijkt wel of ze stilliggen. Ik zie geen boeggolf en schroefwater. Er is ook niemand aan dek', mompelt hij hardop voor zich uit.

Op de radar ziet hij dat de afstand nog ruim twee zeemijlen is. Hij roept de zeilboot nogmaals op. Het blijft stil. Hij pakt de intercom die verbinding maakt met de hut van de kapitein en roept hem op. Als deze zich meldt legt de stuurman uit wat er gaande is.

'Ik kom naar boven', klinkt het uit de luidspreker. Even later schuift de liftdeur open en stapt een grote stevige kalende man in wijde beige ribbroek en donkerblauw T-shirt de brug op. Wit met blauwe sneakers aan zijn voeten. Niets aan zijn kleding verraadt dat hij de gezagvoerder van het grote schip is. De stuurman wijst naar de nu vlakbij dobberende blauwe zeilboot en geeft hem de verrekijker.

'En Hollander', zegt de kapitein als hij de vlag aan het achterstag ziet.

'Roep hem nog eens op,' beveelt hij de stuurman. Er komt weer geen antwoord.

'We moeten maar eens gaan kijken. Ik heb het gevoel dat er iets niet in orde is', besluit de kapitein. 'We gaan stand-by'.

Jorgos doet wat hem opgedragen wordt. De zeilboot ligt al ruim achter het containerschip als dit nagenoeg tot stilstand is gekomen.

'Stuurman strijk de motorsloep en neem een paar mannen mee.´

Behoedzaam wordt de oranje motorsloep langs de blauwe romp van de zeilboot gemanoeuvreerd. De hoge deining maakt het niet gemakkelijk vast de maken. De rompen klappen voortdurend tegen elkaar.

Eén van de matrozen klimt aan boord van de zeilboot en belegt een tros om een kikker op het teakdek. Het is stil. Bij het stuurwiel zit een sleutel in het contactslot maar de motor loopt niet. De kuip is leeg. Het luik in de kajuitingang staat open. Hij loopt de trap af en kijkt rond. Niemand. Ook niet in de voor- en achterhut. De bedden zijn niet opgemaakt. Geen enkel teken van leven aan boord. Op de kajuittafel ligt een witte envelop en een briefje met korte tekst. Op de envelop staat een adres geschreven. Het briefje is in het Engels. Hij kan het niet lezen. Stopt het met de envelop in een zak van z'n jack.

Als hij terug is in de motorsloep brengt hij verslag uit aan de stuurman en geeft hem de envelop en het briefje. Deze geeft over z'n draagbare radio de bevindingen door aan de kapitein.

'Kom terug,' is diens antwoord.

Als de sloep met z'n bemanning veilig aan boord van het containerschip is gehesen overhandigt de stuurman de envelop en het briefje aan de kapitein.

'Wil degene die dit leest de brief posten?', leest hij hard op.

'Het lijkt erop of ze van boord gestapt zijn', zegt hij peinzend en kijkt vanaf de brug naar de zeilboot, die steeds verder wegdrijft.

'We kunnen die boot niet oppikken. Waarschuw de Portugese kustwacht. Leg uit wat er aan de hand is en geeft de positie en kenmerken van die boot door,' geeft hij zijn orders aan de stuurman en tegen Jorgos:

'Motor op vooruit, snelheid twintig knopen en pak de koers weer op. We hebben genoeg tijd verloren.'

Het is bijna half zes als het grote schip weer op gang komt. De zeilboot verdwijnt langzaam uit zicht. De lange mast zwaait van links naar rechts op de deining.

De donkerbruine labrador rent over het brede zandstrand van Esposende. Het is eb. Het strand ligt er nog verlaten bij op dit vroege uur. De man houdt ervan zo vroeg op het strand te lopen met zijn hond. Er zijn in het voorjaar nog niet veel toeristen in het stadje aan de monding van de Rio Cávado aan de Portugese Costa Verde.

De hond rent blaffend naar de vloedlijn en blijft stilstaan bij een donkerblauwe hoop kleren. Hij loopt er omheen en snuffelt. De man roept de hond. Het jonge dier kijkt op en blijft blaffen. Maar komt niet. De man loopt naar zijn hond toe. Dan ziet hij het aangespoelde lijk. Het ligt op de buik. Het gezicht in het zand. Het op het strand uitlopende water van de oceaandeining spoelt over de dode benen.

De man knipt de riem aan de halsband van de hond en trekt het dier weg van de dode man. Hij moet kokhalzen als hij terugloopt naar de duinen. Dan blijft hij staan. Kijkt nog even om. Zoekt zijn telefoon in een broekzak en belt het alarmnummer.

1.

1.

De regen klettert onophoudelijk op het dak van de kajuit. De harde wind giert huilend door het want. De boot schommelt van links naar rechts. En van rechts naar links. Als de landvasten waarmee hij veilig aan de drijvende steiger ligt, strak komen te staan voel ik de ruk. In de kier tussen de dichtgeschoven donkerblauwe gordijntjes die voor de ramen in de achterhut dichtgeschoven zijn zie ik dat het licht begint te worden. Ik trek het dekbed over mijn hoofd. Alleen mijn mond is nog vrij om adem te kunnen halen. Ik heb nog geen zin in de nieuwe dag. Die mag nog wel even op zich laten wachten. Het is beestenweer. Er staat me veel te veel wind om vandaag verder te varen.

Gister was een heftige dag. Bij het vertrek uit Vlissingen trok de wind al aan. Tijdens het schutten in de zeesluis begon het te motregen en kondigde het voorspelde slechte weer zich aan. Zuidwest, vijf tot zes Beaufort. Regen. Niet bepaald een fijne wind om zuidwaarts te varen. De oversteek van de altijd rumoerige monding van de Westerschelde was onplezierig. De zee bouwde zich snel op. De golven en sterke vloedstroom maakten het water onrustig. Het zicht werd er ook niet beter op. De lage kust van Zeeuws-Vlaanderen was nauwelijks te zien.

Ik wilde direct naar Duinkerken varen. Daar had ik van af gezien. De zandbanken voor de kust maken met harde wind en hoge golven de tocht gevaarlijk. Door de zeegang zijn de boeien van de betonde vaargeul niet altijd gemakkelijk te vinden. Ik ben verzot op zeilen. Ik heb mijn zware stalen zeilboot goed in bedwang. Maar het moet wel leuk blijven. De enorme pieren van de haven van Zeebrugge dwingen je een flink stuk zee in te steken voor je kan afvallen om de brede havenkom in te varen. Als vluchthaven niet aanlokkelijk. Die veer- en industriehaven doe ik pas

aan als het niet anders kan. Blankenberge ligt er vlak achter. De smalle haveningang gaat schuil tussen een houten en betonnen staketsel waarop vaak vissers op je staan te schelden. Bang dat hun lijnen en netten waarmee ze de smalle ondiepe vaargeul onveilig maken door je schroef vermalen zullen worden. De jachthaven in de grote kom achter de hoge flatgebouwen is een goede uitwijkplaats. Tegen de wind was ik op de motor ver zee in gestoken om de pieren van Zeebrugge te omzeilen. En om uit te kunnen wijken voor de in- en uitvarende veerboten en containerschepen. Wijdbeens staand, het stuurwiel stevig vastgeklemd hield ik mezelf overeind op de heftig bewegende boot. Soms brak er een golf vlak voor de boeg en spoelde er een witschuimende watermassa over dek om kolkend via de gangboorden de boot weer te verlaten. De veiligheidslijn aan mijn zwemvest verbond me veilig met het schip. Na de betonnen gevaarten van Zeebrugge, waarop de golven in hoog opspattend schuim braken, kon ik afvallen naar Blankenberge. De wind viel wat ruimer in. Een puntje van de rolfok er bij en motorzeilend vloog de boot over de golven. Het liep zo lekker, dat ik besloot door te varen naar Oostende. Waar ik nu in de haven van de jachtclub lig en besloten heb nog niet wakker te worden.

2.

Ik til mijn hoofd op en kijk naar de messing scheepsklok die op de wand tegenover het bed hangt. Het is bijna half negen. Het regent nog steeds. Veel zin om onder het warme dekbed vandaan te komen heb ik niet. Het is een dag om lekker in bed te blijven. Het gure weer trekt niet erg. Misschien zit het niet alleen in het weer. Het alleen zijn went nooit. Het is alweer twee jaar geleden dat Merel overleed. De kanker had haar van binnenuit gesloopt. Van de vrolijke vrouw was niet veel overgebleven. Ze was uitgemergeld toen ze stierf. Thuis. In het bed dat in de kamer voor de glazen pui stond. Met uitzicht op de weilanden. Bijna drie jaar had de ziekte haar zijn greep. De laatste drie maanden ging het snel bergafwaarts. De darmkanker was uitgezaaid door haar hele lichaam. De

tweede, zware chemotherapie sloeg niet aan. Iedere dinsdag naar het ziekenhuis. Als de chemische troep uit het infuus langzaam via de naald in de rug van haar rechterhand in het bloed was gedruppeld, was ze een paar dagen van de kaart. Na twee maanden besloot ze te stoppen. Uit CT-scans bleek dat de metastasen doorgroeiden. Langzaam nam de kwaliteit van leven af. Ze bleef positief tot het einde. Klaagde nooit. Accepteerde het onvermijdelijke. Keerde steeds meer in zichzelf. Toen ze stierf waren we samen. Ik zat alleen aan haar bed. Het was alsof er een stuk van mezelf stierf.

Ik zucht. Sla het dekbed weg, schuif naar het voeteneind en ga op de rand van het bed zitten. Kijk om me heen. De ruime achterhut is een prettige slaapruimte. Scheeps en sfeervol. Teakhouten wanden. Latten tegen de binnenkant van de romp. Een lattenplafond van licht essenhout. De verlichting is erin weggewerkt. Blauwe gordijntjes voor de twee kleine langwerpige patrijspoorten. Aan het hoofdeind van het bed aan weerskanten een messingspotje als nachtlampje op de wand. De grote ronde spiegel met er naast de messing klokken. Tijd, thermometer en barometer. Wat zou Merel dit prachtig gevonden hebben. Het matras naast me staart met kaal en leeg aan. Ik schud mijn hoofd. Ik moet accepteren dat het is zoals het is. Ik leef in het nu. Het verleden ligt achter me. Het heeft geen zin in verdriet te verzwelgen. Dat heb ik na haar dood ook niet gedaan. Ik was blij dat haar lijden voorbij was.

Na de crematie heb ik al snel de draad weer opgepakt. Maar wel anders. Het besef dat het leven eindig is en je op ieder moment kan ontglippen heeft met kwetsbaar gemaakt. Emotioneler. Maar vooral bewuster. Ik ben met andere ogen naar de wereld om me heen gaan kijken. Eigenlijk is niets meer belangrijk. Bezit niet. Geld niet. Hoewel gemakkelijk als je genoeg hebt. Ook die tijd is voorbij. Na de verkoop van mijn aandelen in de zaak is er veel geld verdampt op de beurs. Van beleggen heb ik geen verstand. Was daar ook nooit mee bezig geweest. De bank haalde me over het geld in aandelen om te zetten. Kwam met een beleggingsplan

waarmee ik instemde. Zij hadden immers de expertise? Het liep verkeerd af. De koersen tuimelden per dag naar beneden. De luchtballon werd doorgeprikt. Na het overlijden van Merel was ik het helemaal zat. Steeds weer op teletekst kijken of in de computer turen hoe de beurs het deed. Niet goed dus. Ik heb mijn verlies genomen. Het was even slikken. Ik heb er in ieder geval nog een pensioen van kunnen kopen. Daar kan ik nu alleen goed van rondkomen.

3.

Sinds een maand woon ik op de boot. Het appartement is verkocht. Het chalet in Frankrijk staat te koop. Het staat op een pracht plek op de hellingen van Les Gets in het hartje van de Haute Savoie. In de wintermaanden woonden we er. Van november tot april. Dan gingen de luiken dicht en de deur op slot. Soms kwamen Ron, mijn zoon en zijn vrouw in de zomer een paar dagen langs. Als ze op vakantie gingen naar Frankrijk kregen ze de sleutel mee. Ze kampeerden liever, maar een paar dagen in het huis op de terugweg naar Nederland vonden ze wel lekker. Even luxe na de tent. Een douche. Het bubbelbad. Verkopen doet pijn, maar het staat veel te lang leeg. Alleen in het chalet is niet aanlokkelijk. Hoe fijn het er ook is. Er is genoeg animo onder vrienden en familie voor een weekje gratis wintersportvakantie. Merel en ik hebben de boot altijd afgehouden.

Ik ben er al een tijd niet geweest en vraag me af hoe het erbij staat. Op internet heb ik gezien dat er veel sneeuw in de Franse Alpen is gevallen. Er zal nog wel een flink pak liggen. Bernhard houdt af en toe een oogje in het zeil. De Engelsman woont al jaren in het dorp. In de zomermaanden privétennisleraar. In de winter skiguide. En hij beheert een paar huizen. Waaronder "*Le Bouton d'Or*". De Boterbloem. Zoals we het huis genoemd hebben. In de zomermaanden houdt hij de tuin bij. Leegt de brievenbus en controleert af alles in orde is. Omdat ik er de afgelopen winter niet ben geweest heb ik hem gevraagd af en toe een kijkje te nemen. Per e-mail meldde hij tot nu toe geen bijzonderheden.

Ik schiet een joggingbroek en een T-shirt aan. Het is kil in de kajuit. De kachel kan wel aan, maar dan verstook ik onnodig dieselolie. Ik pak een warme trui uit de kast naast het bed en loop naar de kajuit om koffie te zetten. Dan schuif ik het plexiglazen luik boven aan de trap naar de kuip naar beneden en steek mijn hoofd naar buiten. De regen is overgegaan in een miezerige motregen. De zuidwestenwind staat precies in de kuip en stuift het fijne water in mijn gezicht. Ik huiver en trek snel het luik weer dicht. Het zakt handig naar beneden in een ruimte achter de trap. Als je het omhoog trekt blijft het op iedere gewenste hoogte staan. Nooit een los luik waar je ergens een plaatsje voor moet zoeken.

Ik schenk een beker vol koffie, ga languit op de bank liggen en overweeg wat ik zal gaan doen. Moet ik eigenlijk wel iets doen? Altijd maar bezig zijn leidt af van het werkelijke leven. Ik ben er achter gekomen dat de zoektocht naar jezelf het belangrijkste doel van het leven is. Ik was daar nooit mee bezig. Ik heb mezelf nooit afgevraagd welk doel ik in mijn leven had. Werken en geld verdienen. Zodat je een fijn leven kon leiden. In een zekere luxe. Dat is gelukt. Maar ik weet nu dat ik mezelf daarmee niet gevonden heb. Ik betrap mezelf er steeds weer op te verdwalen in de materie. In illusies. Zelfs deze fijne boot is een illusie. Maar wel een fijne. Zeventien ton donkerblauw staal met een witte opbouw. Veertien meter lang en een zee van ruimte van binnen voor twee personen. Voort mij alleen een perfecte ruimte om te wonen. Ik voel me rijk. Niet in de zin van geld.

Het is rommelig om me heen. Her en der liggen kleren en de afwas van gisteravond is ook nog niet gedaan. Het duurt een uur voor de klus geklaard is. Ik trek een spijkerbroek aan, pak mijn rood met gele zeiljack en de warm gevoerde leren laarzen uit de hangkast achter de kaartentafel en ga naar buiten. Het is eb. De drijvende steigers liggen laag in het bassin. Via een lange stalen trap kom ik op de kade die rond de kleine jachthaven loopt. De wieltjes onder aan de trap piepen over de steiger. Verderop, achter de sluis ligt de grote jachthaven. Ik had geen zin om te schutten. Hier vlak bij de havengeul naar zee lig je prima. Je kunt weg

wanneer je wilt. Alleen als er veerboten door de havengeul in- of uitvaren, ontstaat er zuiging en schommelen de boten met zwaaiende masten heen en weer.

De druilerige regen heeft de stad in een lichte nevel van water gehuld. Het is stil op de Visserskaai. Hier en daar is een bar open. De meeste restaurants zijn nog gesloten. Ze hebben vooral vis op de kaart staan. Ook op de befaamde vismarkt op de Vistrap is het stil. In maart en zeker met dit weer, zijn er niet veel toeristen in de stad. De grijze Oostende garnaal is een van de lekkernijen die hier aangeboden wordt. Ze zijn er van september tot eind van het jaar. Als ze er nu waren kocht ik ze niet. Ik houd niet van de kleine kromme, glazige beestjes. De vissersvrouwen brengen de verse vangst van hun mannen zelf aan de man. Meer dan de helft van de kramen is dicht.

Ik slenter verder en loop een klein café binnen. Er leunen een paar mannen tegen de toog. Ze zijn in verhitte discussie. In het Vlaams, ik versta er niet veel van. Het gaat te snel. Met enige moeite begrijp ik dat het over een voetbalwedstrijd gaat. Ik bestel een cappuccino en overdenk hoe ik de dag verder zal doorbrengen. Het gebeurt niet vaak. Maar ik verveel me. Misschien een film? Ik vraag aan de man achter de bar waar ik een bioscoop kan vinden. Hij legt het me uit in verstaanbaar Vlaams. Het is niet ver. Het saaie gebouw is niet uitnodigend. Ook het filmaanbod voor vandaag trekt me niet. Veel geweld en zoetsappige liefdes.

Ik maak een rondje langs de grote jachthaven. Het ligt er vol met flinke jachten. De grote publiektrekker is de *Mercator*. De barkentijn met zijn drie gele masten was opleidingsschip voor aankomende Belgische koopvaardijofficieren. In haar varende leven deed ze mee aan diverse zeilraces. Waaronder de beroemde *Cutty Sark Tall Ships Race*. Het is nu een museumschip. Ik bezoek het niet. De aanblik vanaf de wal is al mooi genoeg.

Langs de boulevard loop ik terug naar de boot. Die nu een stuk hoger ligt. De vloedstroom brengt weer water de haven in. Op internet zie ik dat het weer voor morgen beter is. Nog buiig, maar minder harde wind. Wel nog uit het zuidwesten. Geen goede richting om zuidwaarts te varen in de grillige vaarroute tussen de zandbanken.

2.

1.

Het is nog vroeg als ik tussen de staketsels van de haven uitvaar. Uit de loodgrijze lucht valt af en toe wat motregen. Het is kil. Ik heb de rits in de grote kraag van de dikke, blauwe schipperstrui omhooggetrokken. Ik houd niet van zo'n dichte, omsluitende col, vind het benauwd maar het is warm. De capuchon van mijn zeiljack houdt mijn haren droog. Het water kentert. Langzaam begint de ebstroom te lopen. Die heb ik vrijwel helemaal mee tot aan Duinkerken. Bakboord uit tussen de groene en rode boeien zuidwaarts. Bevalt het me niet kan ik altijd nog Nieuwpoort aanlopen. Ik kan niet evenwijdig langs de kust varen. Overal liggen zandbanken. Het zicht is niet goed, maar ik kan de saaie flatgebouwen, die boven de lage duinen uitsteken, zien. De nog altijd stevige wind maakt de zee onrustig. Het is lagerwal. Links en rechts breken golven op de ondieptes.

De vaarroute is goed betond. Tussen de boeien is er geen gevaar maar ze zijn niet altijd goed te zien. Ze verdwijnen regelmatig in een golfdal. Ik heb de route met waypoints in de kaartplotter gezet. Op het beeldscherm op de stuurstand zie ik hoe ik moet varen. De stuurautomaat zou de waypoints blindelings vinden. Maar daar kan ik nu niet op vertrouwen. Ik stuur met de hand. De zandbanken verplaatsen zich voortdurend. De betonning wordt daarop aangepast. De situatie op de kaart van vorig jaar kan dus alweer veranderd zijn. Die van mij zijn al een paar jaar oud en de elektronische kaart in de plotter is ook niet de nieuwste. Ik heb niet de moeite genomen hem bij te werken aan de hand van de laatste nautische gegevens.

Ik moet de boeien goed in de gaten houden. Vooral in de smalle geul van de *Pas de Zuydcoote*. Waar je de Franse wateren binnenvaart. De geul kronkelt zich tussen een paar flinke ondieptes door. De boeien liggen

hier schijnbaar onoverzichtelijk en ik moet opletten er niet een over te slaan zodat ik de geul uit vaar en op een bank verzeild raak. De wind komt nog steeds met flinke vlagen uit het zuidwesten. Het grootzeil staat bij, maar ik vaar op de motor. Ik kan hier geen rechte koers varen. De boot ploetert zich ronkend een weg door de golven. Het begint weer te motregenen.

De haven van Duinkerken komt in zicht. De markante ronde vuurtoren met z'n drie ringen is ondanks het matige zicht al goed zichtbaar. Het monumentale drieënzeventig meter hoge oude bakstenen bouwwerk is het hoogste lichtbaken van Frankrijk.

De hoge eb- en vloedverschillen van de Oceaan beginnen hier al merkbaar te worden. Maar Duinkerken kan ook met laagwater aangevaren worden. Er staat dan nog ruim voldoende water. Met de hefkiel van mijn schip zou ondiep water geen probleem zijn. De zuidelijke ebstroom loopt nog steeds. Via de boordradio meld ik mijn komst bij Port Controle. Ze nemen het voor kennisgeving aan. Het is een formaliteit.

In het Bassin Grand Large is volop plaats. Het zeilseizoen is nog niet begonnen. Ik draai de boot met de kop in de wind en meer langszij een drijvende steiger af. In de vlagerige harde wind laat ik de romp voorzichtig aan loefzijde tegen de steiger aanlopen. Liever meer ik aan de lijzijde zodat de boot van de steiger wordt afgeblazen en er niet zo tegen aan ligt te botsen. Bovendien zet het scheepvaartverkeer wat deining in de haven. Maar alleen is dat lastig. Ik zie niemand die een lijntje aan kan pakken. Nu gaat het gemakkelijker. De wind drukt de romp tegen de steiger. De stootwillen voorkomen schade. Ik gooi de voor- en achterlandvast op de steiger, spring van de boot af en zet de middenspring vast op een kikker. De boot kan geen kant meer op zodat ik rustig de voor- en achterlijnen kan vastzetten.

Ik trek het natte roodgele zeiljack uit en hang het onder de buiskap te drogen. Ik kook een pannetje rijstmelk met wat water en giet er havermout in. Voor het vertrek vanmorgen heb ik alleen een oude

boterham met jam gegeten. De stevige pap geeft een goede basis voor rest van de dag. Ik maak een kop koffie, ga languit op de bank tegenover de tafel zitten en pak het boek waar ik al dagenlang af en toe wat in lees. Het boeit me niet. Een avonturenroman van Robert Ludlum. Het verhaal is te fantastisch en onrealistisch. Ik leg het weer weg en besluit het niet verder te lezen. Ik zie dat het bijna droog is, trek het nog natte zeiljack weer aan, pak mijn kleine rugzak, sluit de boot af en loop de steiger af de stad in.

2.

Duinkerken is niet erg aantrekkelijk. In de Tweede Wereldoorlog is meer dan de helft verwoest door talloze bombardementen. Vrijwel het hele oude centrum werd met de grond gelijk gemaakt. Bij de wederopbouw speelden economische overwegingen een belangrijkere rol, dan restauratie van de binnenstad. Tijdens mijn wandeling van de haven naar de stad komt de saaiheid op me af. Ook de miezerige motregen, die weer onophoudelijk uit het grijze wolkendek valt dat boven me hangt, doet daar geen goed aan. Ik heb de kraag van het zeiljack hoog opgetrokken en de capuchon opgezet. In een kleine supermarkt doe ik wat boodschappen. Er is niet veel proviand aan boord. Alleen het hoognodige. Vers groente haal ik zoveel mogelijk per dag.

Ik ben ik nieuwsgierig of ik nog wat terug kan vinden van het oude kapersnest, dat Duinkerken in het verre verleden was. Een plaag voor de Hollandse koopvaardij. De rijk met specerijen, tabak, suiker en vele andere Oosterse producten beladen retourschepen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie waren een gemakkelijke buit voor de snelle fregatten waarmee Duinkerker kapers het smalle Kanaal onveilig maakten. Vaak werden de schepen, die dikwijls in konvooi voeren, aan de zuidzijde van het Kanaal opgewacht door oorlogsschepen van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden om de schepen en vooral de kostbare lading veilig langs de Franse noordkust te loodsen.

Op Place Jean Bart sta ik oog in oog met de bekendste kaperkapitein van de zeventiende eeuw. Op een hoge, vierkante uit roze stenen opgetrokken sokkel staat hij. In een plantsoen. Meer dan manshoog. In groen uitgeslagen brons. De rechterarm met zwaard in de hand hemelwaarts. Een kanon tussen z'n voeten: Jean Bart. Hij overleefde in leven vele zeeslagen. In brons de bombardementen van de geallieerden in de Tweede Wereldoorlog. Terwijl de halve stad om hem heen verwoest werd bleef hij onverstoorbaar staan.

'Onze trots, m'sieur.'

Ik had de man niet aan horen komen. Oud. Ver in de zeventig schat ik. Leunend op een stok. In z'n rechterhand verdwijnt een witte handgreep. Het lijkt op ivoor. Maar kan ook nep zijn. Kunststof. Het ronde, verweerde hoofd gaat voor een deel schuil onder een blauwwit gestreepte wollen Bretonse muts. Een paar half dichtgeknepen ogen kijken me aan. Ik kijk naar beneden. Hij is meer dan een kop kleiner dan ik. Zijn te ruime, goedkope gewatteerde lichtblauwe kunststof jack hangt wijd over zijn broek. Ook te wijd. De pijpen zijn te kort en hangen boven zijn halfhoge, versleten schoenen. Hij staat vlak naast me. Tilt met moeite zijn stok op. Hij trilt als hij naar de bronzen man op de sokkel wijst.

'Dat was nog eens een zeeheld, m'sieur Met lef in zijn lijf. Bang voor niemand.'

Ik kan zijn Frans moeilijk volgen. Maar begrijp wat hij zegt.

'Voor ons was hij een boef. Een piraat.'

'Aah. Ollander,' klinkt het plotseling in het Vlaams.

Ik kijk hem verbaast aan. Mijn accent verraadt me.

'Jawel meneer, we spreken hier ook nog Vlaams,' legt hij uit als hij mijn verbaasde gezicht ziet.

'We zitten hier maar een paar kilometer van de Belgische grens. We waren lang deel van Vlaanderen. De jonkies hier spreken alleen nog maar Frans. Die doen geen moeite onze taal meer te spreken.'

Hij pauzeert. Maar als ik niets zeg gaat hij verder.

‘Er zijn mensen die zich gelukkig nog inzetten voor behoudt van het Frans-Vlaams. Veel ouderen spreken het nog. Maar het wordt een steeds kleinere groep. Op het platteland wordt het meer gesproken dan hier in de stad. De Fransen hebben Duinkerken overgenomen,’ klinkt het chauvinistisch.

Het kost me moeite hem te verstaan. Hij gaat steeds sneller praten en het Vlaams lijkt niet erg op het Belgische Vlaams. Er zitten onmiskenbare Franse invloeden in. Sommige woorden begrijp ik niet.

‘Kunt u wat rustiger praten?’ vraag ik. ‘Dan kan ik u volgen.’

Hij verstaat mijn Nederlands goed. De stortvloed verdwijnt.

‘Hij,’ de stok wijst weer trillend naar Jean Bart. Hij kan zonder de steun bijna zijn evenwicht niet bewaren. Man zet die stok neer. Je valt bijna om, denk ik. Klaar om het op te vangen.

‘Hij,’ gaat hij verder, ‘was een echte Vlaming. Hij sprak geen woord Frans. Ja later, toen hij voor de Franse koning voer. Toen moest-ie wel. Weet u dat hij het zeemanschap leerde bij jullie Michiel de Ruyter? Hij voer als jongeman op zijn vloot. Maar toen in er zestientweeënzeventig oorlog uit brak tussen jullie en Frankrijk stapte hij over naar de Franse marine.’

Ik krijg een ongevraagde les in geschiedenis. Maar ik luister. Het interesseert me.

‘Wilt u een kop koffie?’ bied ik de kleine Fransman aan.

‘Jawel m’sieur. Merci.’

Toch nog een woordje Frans. Het Vlaams van hier ontkomt er waarschijnlijk niet aan. We lopen naar een klein café aan de rand van het plein. Hij loopt zwaar leunend op de stok langzaam naast me.

‘Ik heb mijn hele leven op zee gezeten. Visser. Maar ja, ik ben nu een oude man, m’sieur,’ verontschuldigt hij zich.

Binnen zitten een paar mannen aan de bar. Voor hen staan ronde glazen op een voet. Witte drank. Het lijkt op Pernod. Of Ricard. Mijn Fransman schuifelt naar een tafeltje bij het raam en duwt met de knie van zijn linkerbeen de stoel wat achteruit. Ik wil hem helpen. Hij schudt

zijn hoofd. Voorzichtig sloft hij tussen tafel en stoel. De stok nog in de rechterhand. Met de linker steunt hij op het tafeltje. Langzaam laat hij zich zakken en ploft dan op de houten zitting van de donkerbruine stoel. Trekt de natte muts van zijn hoofd. Het is bijna kaal. Slechts boven zijn oren zitten een paar slierten lange grijze haren. Hij houdt het blauwe jack aan. Ik trek mijn natte zeiljack uit en hang het over de leuning van de gammele stoel aan de andere kant van de tafel, ga zitten en wenk de man achter de bar.

'Twee koffie,' zeg ik in het Nederlands. De man kijkt me vragend aan.

'Ik zei het je toch? Ze spreken hier geen Vlaams meer,' klinkt het vanaf de overkant van de tafel.

'Ik wil trouwens wel iets sterkers. Doe mij maar een Pernod.'

Het laatste zegt hij in het Frans. Ik houd het bij een *café crème*.

'Frank,' zeg ik tegen mijn nieuwe Franse vriend en wijs naar mezelf.

'Jean,' antwoord hij. 'Net als mijn bronzen vriend daarbuiten.'

Hij wijst naar Jean Bart, die onverschrokken in de motregen met zijn opgeheven zwaard hemelwaarts blijft wijzen.

'Vertel me eens wat meer over jullie piraat,' zeg ik wat plagend. Hij doet alsof hij het niet hoort.

'Jean Bart was van een gewone jongen. Van lage komaf. Toen hij van jullie vloot naar de Franse oorlogsvloot wilde overstappen kon hij geen officier worden. Dat privilege was destijds alleen voorbehouden aan de Franse adel. Dat kon wel op de door privéreders gefinancierde kapersvloot van Duinkerken. Daar werd hij meteen kapitein.'

Hij stopt even en giet wat water uit de karaf die de barman naast het glas Pernod op tafel heeft gezet. Het drankje kleurt onmiddellijk transparant wit. Trillend gaat het glas omhoog. Hij tuit zijn lippen en neemt een kleine slok. Ik proef bijna de anijssmaak in mijn mond. Jean slikt behoedzaam de Pernod weg. Dan gaat hij verder met zijn verhaal.

Hoewel Bart niet van adel was lokte de koning de kaperkapitein naar zijn marine door hem de rang van luitenant aan te bieden. De

Duinkerkers beperkten hun roofgebied overigens niet tot het Kanaal. Dicht bij hun veilige vluchthaven.

'Zijn grootste wapenfeit, m'sieur,' vervolgt Jean, hij is mijn naam al weer vergeten, 'was de verovering van een grote Hollandse korenvloot op thuisreis van de Oostzee. Dat was bij jullie eiland Texel. Hij waagde zich wel vaak verder van huis. Hij beschikte over een grote, sterke vloot met veel stukken geschut. In Parijs waren in die tijd grote voedseltekorten. Hij redde daarmee de bevolking van de hongerdood. Hij werd door deze heldendaad in de adelstand verheven.'

Jean stopt om weer een slok van zijn Pernod te nemen. En om even op adem te komen. Het spreken gaat hem net als lopen niet meer zo gemakkelijk af. Het drinken trouwens ook niet. Het kost hem zichtbaar moeite het glas naar zijn mond te brengen. Om de afstand te verkleinen buigt hij zijn hoofd wat naar voren. Ik leeg intussen mijn kop koffie. Het is veel te sterk. De barman heeft de melk vergeten. Het is *café noir*. Misschien ben ik niet duidelijk geweest. Ik kan er wat van zeggen maar doe het niet.

'Wil m'sieur misschien zijn graf zien?'

Ja, dat wil ik wel. Ik trek het zeiljack weer aan en reken bij de bar af. De prijs van het kleine glas Pernod is fors. Jean is al naar de deur geschuifeld. Hij heeft zichtbaar moeite zijn benen voor elkaar te zetten. Het rechterbeen zwabbert een beetje. De Pernod doet er ook geen goed aan, vermoed ik. Ik pak zijn arm, maar hij weert me af. Ik heb geen idee waar we heen gaan, maar ik vermoed dat het de grote kerk in het centrum is. Voorzichtig lopen we naar de *Eglise Saint-Eloi.* Het neogotische gebouw steekt overal bovenuit. De voorgevel doet me denken aan het Haagse Binnenhof. Twee kleine torens met daartussen een puntdak. De klokkentoren, de *Beffroi,* staat los van de kerk. Een grote brand in het midden van de zestiende eeuw deelde het gebouw in tweeën. Eeuwen later is de huidige voorgevel er tegenaan geplakt.

Moeizaam strompelt mijn gids het grote portaal in. Dankzij de vele hoge ramen in de zijwanden is de grote kerk verrassend licht vanbinnen.

De dakgewelven steunen op imposante pilaren. In de kerk gaat hij me voor naar een staande grafzerk.

De beroemde zoon van Duinkerken stierf niet heldhaftig tijdens een zeeslag. Maar oneervol in bed aan pleuritis. Tweeënvijftig jaar oud. Hij had het toen wel tot admiraal geschopt. Als dank voor bewezen diensten kreeg hij een bescheiden graf in de grote kerk. Een eer die hij als gewone zeeman nooit zou hebben gekregen. Eigenlijk niet zo verwonderlijk. Voor de Fransen heeft hij goede zakengedaan. Meer dan driehonderd schepen wist hij te veroveren. Daarmee een rijke buit voor zijn land, reders en zichzelf binnenhalend.

Als we weer buiten de kerk staan neem ik afscheid van Jean en bedank hem. Het is droog geworden.

'Zet het verleden maar van je af. Leef in het nu,' zegt de oude man. Hij ziet mijn vragende blik en vervolgt:

'Alles wat ik verteld heb is geweest. Mooi om er even op terug te kijken. Ik ben trots op mijn stad en zijn verleden. Maar het voegt niets toe aan je leven. Het wordt er niet beter van. Ook niet slechter. Leven doe je nu. Op dit moment. Hier op het plein voor de kerk. Vergeet dat niet m'sieur. Geniet van ieder moment. Het leven is kort. Doe er iets mee. In een zucht is het voorbij.'

Hij haalt zwijgt even.

'*Au revoir*,' voegt hij er dan in het Frans aan toe.

De oude visser draait zich om en strompelt langzaam een straatje in. Verbaast over deze levenswijsheid kijk ik hem na. Voetje voor voetje schuifelt hij voort. Zonder om te kijken steekt hij voorzichtig zijn stok omhoog. Als groet. Dan zoekt hij er weer steun mee.

3.

Bij de boot staat een jonge vrouw op de steiger. Haar lange blonde haar, dat met een elastiek tot een paardenstaart gebonden is, gaat voor een groot deel schuil onder een blauwe pet met grote klep. Het groene outdoorjack is wat verschoten, de knieën van de lichtblauwe jeans zijn

versleten en de wandelschoenen verraden dat ze vaker gebruikt zijn. Naast haar ligt een grote, zo te zien zware rugzak. In één van de zijvakken van gaas zit een halfvolle plasticfles met water. Een sportief type.

'Bonjour,' zeg ik als ik langs haar loop en door de opening in de zeereling op de boot stap. Het teakdek is nog donker van de regen. Het regent al een tijdje niet meer, maar in deze vochtige temperatuur duurt het lang voor het dek droog zal zijn.

'Kom ik ook vandaan,' klinkt het in het Nederlands.

Ze wijst naar de vlag die nat van de regen slap in het achterstag hangt.